

Wrocław, dnia 10 października 2023 r.

Prof. dr hab. Łukasz Błaszczak
Zakład Postępowania Cywilnego
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytet Wrocławski

Recenzja

rozprawy doktorskiej Pana magistra Bartosza Rymkiewicza pt. „Rozpoznawanie spraw gospodarczych”, Kraków 2023 (Uniwersytet Jagielloński, Wydział Prawa i Administracji, Zakład Postępowania Cywilnego)

I. Wprowadzenie

Podstawą do sporządzenia recenzji w przewodzie doktorskim jest uchwała z dnia 3 lipca 2023 r. Rady Dyscypliny Nauki Prawne Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego powołująca moją osobę w charakterze recenzenta w postępowaniu w sprawie nadania Panu magistrowi Bartoszowi Rymkiewiczowi stopnia doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Przedmiotowa ocena została dokonana w oparciu o kryteria wskazane w art. 187 ust. 1 i 2 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018, poz. 1668 z późn. zm.) (dalej jako: PSZWiN). Zgodnie ze wskazaną regulacją rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie albo dyscyplinach oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej (art. 187 ust. 1 PSZWiN). W myśl z kolei art. 187 ust. 2 USzWiN przedmiotem rozprawy doktorskiej powinno być oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej albo oryginalne dokonanie artystyczne (art. 187 ust. 2 USzWiN). Z powyższego wynika, że rozprawa doktorska powinna po pierwsze, prezentować i odzwierciedlać ogólną wiedzę teoretyczną samego kandydata do stopnia; a po drugie, w analizowanym przypadku powinna stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego lub oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej.

W związku z powyższym konieczne staje się ustalenie czy wskazane kryteria zostały spełnione w odniesieniu do przygotowanej przez Pana magistra Bartosza Rymkiewicza dysertacji.

II. Wybór tematu rozprawy doktorskiej

Na wstępie należy podnieść, że Pan mgr Bartosz Rymkiewicz niewątpliwie prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną z zakresu postępowania cywilnego jako kandydat do stopnia doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne. Wniosek ten można wyprowadzić na podstawie treści rozprawy doktorskiej.

Odnosząc się do rozprawy doktorskiej, na wstępie należy podkreślić, że Pan mgr Bartosz Rymkiewicz podjął w niej problematykę postępowania w sprawach gospodarczych. Ocenę przydatności postępowania w sprawach gospodarczych Autor dokonał na podstawie dotychczasowej praktyki sądowej oraz zebranej w tym zakresie literatury. Tytuł przygotowanej rozprawy doktorskiej sugeruje, że mamy do czynienia z zagadnieniem istotnym nie tylko z punktu widzenia teoretycznego, ale i również praktycznego. O ile na chwilę obecną można zetknąć się wieloma różnymi pracami na temat postępowania w sprawach gospodarczych - głównie są to komentarze, o tyle do tej pory nikt jeszcze nie zgłębił w szerszym (monograficznym) zakresie tej tematyki, biorąc pod uwagę okoliczność, iż regulacja ta ponownie została wprowadzona w roku 2019 r. Nie ulega przy tym wątpliwości, że problematyka ta wykazuje duży potencjał do prowadzenia badań naukowych, a w konsekwencji także do wyprowadzenia określonych wniosków (postulatów, założeń). Uczynienie przedmiotem rozważań tematyki postępowania w sprawach gospodarczych w świetle praktyki sądowej uznać należy za właściwy kierunek, który może być podstawą do opracowania rozprawy doktorskiej. Wszystko jednak zależy od ujęcia samego tematu, autorskiego podejścia do zagadnienia oraz zestawienia go z zagadnieniami teoretycznymi, które niewątpliwie pojawiają się tu, a przynajmniej powinny zostać dostrzeżone przez Autora rozprawy doktorskiej. Pomimo, że temat wiąże się w sposób ścisły z praktycznym podejściem do przedmiotowego zagadnienia, to jednak uwzględniając standardy rozpraw doktorskich, powinien on zostać mocno osadzony w rozważaniach teoretycznych, a nie w rozważaniach o charakterze komentatorskim. W przypadku pracy doktorskiej Pana magistra Bartosza Rymkiewicza należy zauważyć, że obie formuły zostały zastosowane, tzn. z jednej strony Autor bardzo mocno osadził temat w rozważaniach teoretycznych, a

z drugiej znów strony poczynił liczne bardzo wartościowe uwagi praktyczne. Trudno się temu dziwić, ponieważ przy tak zaprezentowanym temacie, rozważania teoretyczne siłą rzeczy musiały zostać wkomponowane w uwagi typowo praktyczne. Element praktyczny jest oczywiście cenny w rozprawach doktorskich jako dodatek wyjaśniający zastosowanie praktyczne danej instytucji tyle, że nie może on być kwintesencją samej pracy. Na szczęście w pracy doktorskiej przedstawionej do recenzji zarówno rozważania teoretyczne, jak i praktyczne są poczynione we właściwej proporcji. W tym zakresie nie mam żadnych zastrzeżeń, ponieważ proporcja ta jest właściwie dobrana do poszczególnych rozdziałów. Zresztą trudno sobie wyobrazić, aby temat wybrany przez Pana magistra osadzał się tylko i wyłącznie w rozważaniach teoretycznych, bez wskazywania na liczne aspekty praktyczne. W przypadku nauki prawa procesowego cywilnego (ale i nie tylko) wszelkie rozważania mają służyć nie tylko teorii, ale i praktyce. I tak też jest w przypadku pracy Pana magistra Bartosza Rymkiewicza. Nauka może dużo czerpać z rozważań przeprowadzonych przez Pana magistra na temat charakteru postępowania w sprawach gospodarczych, jego zakresu podmiotowego oraz przedmiotowego.

Temat wybrany przez Pana magistra doskonale wpisuje się w dzisiejszą dyskusję na temat roli postępowania w sprawach gospodarczych oraz pewnej refleksji czy postępowania to jest niezbędne, czy też powinno w przyszłości zostać usunięte z Kodeksu postępowania cywilnego. Pan magister zwrócił uwagę na wszelkie aspekty procesowe związane z postępowaniem w sprawach gospodarczych. Szerokie ujęcie tego postępowania zarówno w aspekcie historycznym, jak i w świetle obecnie obowiązującej regulacji, sprawia, że temat wybrany przez Pana magistra uznać należy za bardzo dobry, a przy tym również wartościowy pod względem naukowym. Temat wybrany przez Pana magistra niewątpliwie wnosi dużo do dyskusji co do roli i znaczenia postępowania w sprawach gospodarczych. Również badania poczynione przez Autora pozwalają ocenić omawiane tu postępowanie od strony jego przydatności, szczególnie w perspektywie spraw gospodarczych.

III. Metody badawcze zastosowane w rozprawie doktorskiej

W pracy zastosowano kilka metod badawczych. Autor posłużył się głównie metodą formalno-dogmatyczną, która sprowadzała się do analizy postępowania w sprawach

gospodarczych. Omówienie istoty postępowania w sprawach gospodarczych nastąpiło przy uwzględnieniu nie tylko regulacji prawnej oraz poglądów doktryny, ale także w oparciu o analizę orzecznictwa. Wykorzystana została wykładnia językowa, systemowa i funkcjonalna. Ponadto zastosowana została także metoda historyczna. Nie mam wątpliwości, że zastosowane w pracy metody okazały się przydatne i pomocne w ramach rozważań poczynionych w dysertacji. Kompleksowe podejście do zaprezentowanego tematu wymagało skorzystania ze wskazanych metod i w pełni je uzasadniało.

IV. Struktura rozprawy doktorskiej, język pracy, warsztat naukowy, tezy badawcze i cele

Jeżeli chodzi o strukturę pracy doktorskiej, to została ona podzielona na sześć rozdziałów. Rozprawa doktorska liczy łącznie 330 strony. Recenzowana rozprawa doktorska została napisana co do zasady dobrą polszczyzną. Wywód jest klarowny, ale także zrozumiały i dla praktyka niebudzący żadnych wątpliwości. Konstrukcja zdań jest właściwa i przyjęty styl również nie budzi zastrzeżeń. Doktorant potrafi w sposób jasny i przejrzysty prezentować swoje stanowisko. Wnioski wyprowadzone w rozprawie doktorskiej są zrozumiałe i nie budzą zastrzeżeń.

Odnosząc się z kolei do warsztatu naukowego, to w tym względzie nie mam zastrzeżeń. Autor zebrał pokaźną bibliografię i pozycje te należą do czołowych opracowań związanych pośrednio lub bezpośrednio z postępowaniem w sprawach gospodarczych. Autor zebrał przeszło trzysta pozycji naukowych. Oczywiście ilość ta nie jest imponująca, ale jak na standardy rozpraw doktorskich bibliografia jest zadawalająca.

Opierając się na przeprowadzonym przeglądzie literatury przedmiotu oraz orzecznictwa, w niniejszej pracy doktorskiej postawiono następujące tezy główne:

- 1) sprawy gospodarcze w Polsce rozpoznawane są w wielu zróżnicowanych postępowaniach, co nie sprzyja jakości i efektywności ich rozstrzygnięcia;
- 2) polski system sądownictwa gospodarczego jest wysoce nieefektywny i wymaga wprowadzenia znaczących zmian organizacyjnych i proceduralnych. W celu wykazania prawdziwości powyższych tez głównych Autor dodatkowo sformułował następujące tezy szczegółowe:

- 1) czas trwania postępowań, w ramach których rozpoznawane są sprawy gospodarcze w Polsce, jest dłuższy niż w innych państwach;
- 2) czas trwania postępowań, w ramach których rozpoznawane są sprawy gospodarcze w Polsce ulega wydłużeniu;
- 3) występuje bardzo szeroki katalog zróżnicowanych spraw zaliczanych do spraw gospodarczych;
- 4) wielość postępowań, w ramach których rozpoznawane są sprawy gospodarcze utrudnia dostęp obywateli do sprawiedliwego rozstrzygnięcia.

Zmierzając do wykazania prawdziwości postawionych tez szczegółowych, a tym samym tez głównych Pan magister zdecydował się określić cel główny niniejszego opracowania oraz jego cele szczegółowe. I tak głównym celem rozprawy doktorskiej było przedstawienie i porównanie rozwiązań proceduralnych w zakresie rozpoznawania spraw gospodarczych w Polsce oraz prezentacja propozycji zmodyfikowanego modelu sądownictwa gospodarczego, umożliwiającego szybkie i sprawne rozpoznawanie spraw gospodarczych. Dążąc do realizacji celu głównego Autor rozprawy doktorskiej określił również cele szczegółowe, a wśród nich:

- 1) dokonanie analizy historycznoprawnej rozwiązań proceduralnych w zakresie rozpoznawania spraw gospodarczych;
- 2) dokonanie analizy prawno-porównawczej rozwiązań proceduralnych w zakresie rozpoznawania spraw gospodarczych w wybranych państwach europejskich;
- 3) zdefiniowanie pojęcia sprawy gospodarczej;
- 4) dokonanie identyfikacji najistotniejszych problemów sądownictwa gospodarczego w Polsce;
- 5) dokonanie analizy efektywności rozpoznawania spraw gospodarczych w Polsce względem innych spraw cywilnych oraz w porównaniu z wybranymi państwami europejskimi;
- 6) przedstawienie najważniejszych elementów postępowań, w ramach których rozpoznawane są sprawy gospodarcze w Polsce;
- 7) opracowanie propozycji zmodyfikowanego modelu sądownictwa gospodarczego.

Zarówno cel główny, jak i cele szczegółowe należy uznać za właściwie określone i odpowiadające tematyce rozprawy. Po lekturze pracy można stwierdzić, iż wszystkie cele Autorowi rozprawy doktorskiej udało się zrealizować. Nie mam w tym zakresie żadnych zastrzeżeń.

W warstwie praktycznej niewątpliwie Autor wykazuje dużą znajomość przepisów i poszczególnych regulacji. W sposób właściwy zestawia je i wyprowadza określone wnioski. Praca doktorska, co prawda, nie jest komentarzem co do praktycznego zastosowania poszczególnych instytucji, lecz powinna charakteryzować się oryginalnym podejściem do danej kwestii. I tak też się stało w przypadku recenzowanej rozprawy. Poza wątkami czysto praktycznymi, wiele miejsca zajmuje analiza teoretyczna związana z różnymi kwestiami powiązanych czy to w sposób pośredni, czy bezpośredni z postępowaniem w sprawach gospodarczych.

V. Treść pracy i wnioski rozprawy

Odnosząc się już do samej treści rozprawy doktorskiej, to chciałbym zwrócić uwagę jedynie na te kwestię, które - moim zdaniem - powinny znaleźć się w rozprawie, a zostały pominięte oraz te, które - z mojego punktu widzenia - są co najmniej kontrowersyjne lub z pewnych względów zbędne. Odniosę się również do tych zagadnień, które w opinii recenzenta zostały zmarginalizowane i to w znacznym stopniu.

Rozdział I zatytułowany „Zagadnienia ogólne dotyczące postępowania w sprawach gospodarczych” poświęcony został kwestiom wstępnym. Omówiono rys historyczny kształtowania się uregulowań proceduralnych w zakresie rozpoznawania spraw gospodarczych - począwszy od uzyskania przez Polskę niepodległości aż po czasy współczesne. W tym celu wykorzystano metodę analizy historyczno-prawnej oraz analizy treści aktów normatywnych. Określono również pojęcie sprawy gospodarczej, której rozumienie zmieniało się na przestrzeni lat. Kluczowe znaczenie w rozpoznawaniu spraw gospodarczych ma sąd gospodarczy, w związku z czym przedstawiono charakterystykę tego organu w Polsce. W ramach przedmiotowego rozdziału rozważano także czy w rzeczywistości polski system sądownictwa gospodarczego odbiega od innych systemów europejskich.

Wydaje się, że rozdział wstępny mógłby zostać uzupełniony również o krótką analizę dotyczącą alternatywnych form rozwiązywania sporów dotyczących spraw gospodarczych. Model sądowy rozstrzygania spraw gospodarczych to jedna płaszczyzna, ale obok niej występuje także model pozasądowy. W tym aspekcie istotną rolę odgrywa sądownictwo arbitrażowe. Warto byłoby kilka zdań poświęcić także i tej kwestii ze wskazaniem, że arbitraż jest alternatywą wobec państwowego wymiaru

sprawiedliwości i to na dodatek skuteczną. Niektóre sprawy gospodarcze z powodzeniem poddawane są sądownictwu arbitrażowemu. Stąd też arbitraż wpisuje się w model rozpatrywania spraw gospodarczych. Jeżeli Autor uzna, że praca powinna zostać opublikowana, to należałoby rozdział I uzupełnić o kwestie wskazane powyżej. W pozostałym zakresie nie ma uwag co do treści tego rozdziału.

Rozdział II zatytułowany „Statyka i dynamika postępowań w sprawach gospodarczych” skupia się na funkcjonujących w polskim systemie prawnym regulacjach dotyczących rozpoznawania spraw gospodarczych. W tym celu, w oparciu o analizę aktów normatywnych, poglądów przedstawicieli doktryny postępowania cywilnego oraz orzecznictwa, scharakteryzowano postępowania, w ramach których rozpoznawane są sprawy gospodarcze. Ze względu na zakres niniejszej pracy, skupiono się na szczególnych instytucjach i rozwiązaniach proceduralnych odróżniających poszczególne rodzaje tych postępowań. Skoncentrowano się na najważniejszych problemach, które pojawiają się w praktyce rozpoznawania i rozstrzygania spraw gospodarczych. Szczegółnej analizie poddano przywrócone w 2019 roku postępowanie odrębne w sprawach gospodarczych, którego omówienie stanowiło punkt wyjścia do sformułowania wniosków i postulatów *de lege ferenda*. Natomiast w ograniczonym zakresie przedstawiono zostały inne postępowania, tj. „zwykłe” postępowanie procesowe, postępowanie nieprocesowe, postępowanie klauzulowe, postępowania z powództw przeciwegzekucyjnych oraz postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Analizie poddano także rodzaje spraw gospodarczych podlegających rozpoznaniu w poszczególnych postępowaniach, ich zakresy przedmiotowe i podmiotowe.

W kontekście zaprezentowanego rozdziału zabrakło mi analizy dotyczącej relacji pomiędzy sprawami gospodarczymi a sprawami konsumenckimi, czyli z zakresu postępowania z udziałem konsumentów. Problem jaki tu można dostrzec jest taki, że niektóre sprawy gospodarcze wskazane w art. 458² § 1 k.p.c., czyli *de facto* kwalifikowane do postępowania w sprawach gospodarczych będą mogły zostać uznane również za sprawy z udziałem konsumentów (czyli kwalifikowane nie do postępowania gospodarczego, lecz do postępowania z udziałem konsumentów), bo przykładowo stroną umowy cywilnoprawnej będzie konsument, a nie przedsiębiorca. Co prawda art. 458¹ § 1 k.p.c. wskazuje, że przepisy niniejszego działu stosuje się w sprawach gospodarczych podlegających rozpoznaniu w procesie. Nie dotyczy to spraw, o których

mowa w art. 458² § 1 pkt 5 i 6, jeżeli jedną ze stron jest konsument, z tym że sprawy te podlegają rozpoznaniu przez sąd gospodarczy. Poza sprawami jednak z art. 458² § 1 pkt 5,6 mamy również sprawy z pkt. 7, czyli sprawy przeciwko osobom odpowiadającym za dług przedsiębiorcy także posiłkowo lub solidarnie, z mocy prawa lub czynności prawnej. Ta kategoria spraw nie została objęta dyspozycją art. 458¹ § 1 k.p.c. i może w praktyce rodzić się kolizja przepisów o postępowaniu w sprawach gospodarczych z przepisami o postępowaniu z udziałem konsumentów. Kolizja pomiędzy oboma postępowaniami jest tu szczególnie widoczna. Zgodnie bowiem z art. 458¹⁴ § 1 k.p.c. przepisy niniejszego działu (Dział IIb. Postępowanie z udziałem konsumentów) stosuje się w sprawach o roszczenia konsumenta przeciwko przedsiębiorcy oraz o roszczenia przedsiębiorcy przeciwko konsumentowi, o ile konsument ten jest stroną postępowania. Można wyobrazić sobie i taką sytuację, w której przez przedsiębiorcę pozwani zostają: przedsiębiorca oraz osoba fizyczna, która poręczyła za przedsiębiorcę. W stosunku do przedsiębiorcy miałyby zastosowanie przepisy o postępowaniu w sprawach gospodarczych, zaś w stosunku do osoby fizycznej przepisy o postępowaniu konsumenckim. Przykłady, które mogą wystąpić w praktyce można by mnożyć. Jedno jest pewne, ustawodawca nie do końca przemyślał kwestie możliwości wystąpienia kolizji pomiędzy różnymi postępowaniami, co w efekcie prowadzi do licznych problemów nie tylko teoretycznych, ale przede wszystkim praktycznych. W związku z tym warto, aby Autor zajął się tą kwestią i problem ten poddał gruntownej analizie.

Ponadto w ramach osobnego podpunktu powinna zostać poddana analizie umowa dowodowa. Problematyka umowy dowodowej jest dość skomplikowana i już sama ta okoliczność powoduje, że zagadnienie to powinno znaleźć szersze ujęcie w pracy ze szczególnym uwzględnieniem jej natury oraz wadliwości. Gorąco zachęcam Autora do poczynienia takich rozważań, bo umowa dowodowa jakby na to nie patrzeć, jest dopuszczalna jedynie w postępowaniu w sprawach gospodarczych.

Rozdział III zatytułowany „Postępowanie w sprawach gospodarczych - analiza porównawcza” poświęcony został zestawieniu spraw gospodarczych i postępowań, w których są one rozpoznawane. Zestawienia te uwzględniają różnorodność wyżej wymienionych spraw i postępowań, m.in. ze względu na następujące kryteria ich heterogeniczności: sprawy gospodarcze są przedmiotem czynności procesowych sądu na różnych etapach sądowego postępowania cywilnego; rozpoznawanie spraw gospodarczych następuje w różnych trybach; stosowanie przepisów ogólnych

normujących postępowanie procesowe w poszczególnych rodzajach postępowań w sprawach gospodarczych; ustawowe gwarancje realizacji postulatu szybkości postępowania. Dla jasności przeprowadzonej analizy porównawczej, zestawienia te mają formę tabelaryczną. Poszczególne tabele dotyczą zestawienia: etapów i trybów postępowania cywilnego, w których rozpoznawane są poszczególne rodzaje spraw gospodarczych; zastosowania przepisów ogólnych normujących postępowanie procesowe w postępowaniach dotyczących poszczególnych rodzajów spraw gospodarczych; wybranych czynników, które w poszczególnych postępowaniach w sprawach gospodarczych mogą mieć *de lege lata* wpływ na szybkość postępowania.

Rozdział IV zatytułowany „System sądownictwa gospodarczego *de lege lata* i *de lege ferenda*” wskazuje - w oparciu o rozważania przeprowadzone we wcześniejszych rozdziałach - optymalny model rozpoznawania spraw gospodarczych, w którym sprawność i szybkość postępowania nie będzie realizowana kosztem ograniczenia prawa do sądu oraz kosztem uzyskania trafnego rozstrzygnięcia w sprawie. Prawo do odpowiednio ukształtowanej (sprawiedliwej) procedury sądowej jest bowiem jednym z elementów wynikającego z art. 45 ust. 1 i ust. 2 Konstytucji RP prawa do sądu – obok prawa dostępu do sądu oraz prawa do wyroku sądowego. W związku z tym również postępowanie w sprawach gospodarczych powinno odpowiadać standardom, w których przestrzegane są podstawowe wartości i założenia systemu prawa procesowego cywilnego.

Podsumowując uwagi dotyczące treści rozprawy doktorskiej, należy stwierdzić, że poszczególne rozdziały przedstawiają co do zasady dużą wartość merytoryczną z punktu widzenia całości rozważań poczynionych przez Autora. Rozważania te prowadzone są na właściwym poziomie naukowym. Treść rozprawy w niektórych miejscach budzi zastrzeżenia, ale w tym znaczeniu, że - moim zdaniem - pewne wątki powinny zostać jeszcze bardziej rozwinięte, aby można było uznać pracę za w pełni kompletną. Niezależnie od tego, treść rozprawy doktorskiej jest akceptowalna i zasługuje na pozytywną ocenę. Z oczywistych względów nie jestem w stanie ustosunkować się do wszystkich kwestii poruszonych przez Autora. Niemniej jednak w ramach niniejszej recenzji starałem się zwrócić uwagę Doktorantowi na te zagadnienia, które warto byłoby rozszerzyć lub dopisać. Dostrzeżenie pewnych błędów nie ma na celu napiętnowania przedmiotowej rozprawy, nawet unikałbym stwierdzenia, że są to uwagi krytyczne. Proponowałbym potraktowanie tych uwag jako sugestii recenzenta,

których uwzględnienie mogłoby sprawić, iż rozprawa przedstawiona mi do recenzji po jej publikacji byłaby opracowaniem naukowym bardzo dobrym i na bardzo wysokim poziomie naukowym.

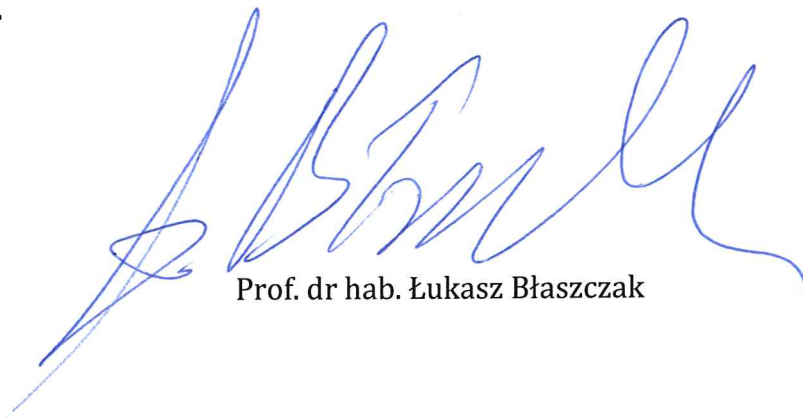
Biorąc pod uwagę treść rozprawy doktorskiej, należy podnieść, że wykazuje ona znaczne walory poznawcze i niewątpliwie zawiera odniesienie do zagadnień, które mają istotne znaczenie w praktyce.

VI. Konkluzja

Uważam, że przedłożona mi do recenzji rozprawa doktorska Pana magistra Bartosza Rymkiewicza może być podstawą do dalszego procedowania z uwagi na to, że spełnia ona podstawowe kryteria przewidziane dla rozpraw doktorskich. Ocena pracy jest jednoznacznie pozytywna. Jeżeli praca zostanie uzupełniona o zagadnienia wskazane w recenzji, to warto byłoby ją opublikować, do czego zresztą gorąco zachęcam Autora rozprawy doktorskiej.

Jako rozprawa doktorska stanowi ona przykład oryginalnego rozwiązania określonego w niej problemu naukowego i stanowi przy tym oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej.

Biorąc pod uwagę dotychczasowe z pełnym przeświadczeniem rekomenduję nadanie Panu magistrowi Bartoszowi Rymkiewiczowi stopnia doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Prof. dr hab. Łukasz Błaszczak